

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

ammattillinen tai tieteellinen järjestö

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Ei, miksi? [Esitetyn lain tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia. Koulutuksen maksuttomuus ja suuntaaminen eri ammattiryhmille vahvistaisi osaamista mielenterveyspalvelujen eri tasoilla. Kuitenkaan esityksen toteutuminen ei laajentaisi varsinaisen psykoterapian saatavuutta, koska ensimmäisen portaan koulutus kohdistuisi psykoterapeuttisiin valmiuksiin ja menetelmäosaamiseen, ja jäisi laajuudeltaan suppeaksi. Esitys ei tällaisenaan tuottaisi aitoa psykoterapeuttikoulutuksen kaksiportaisuutta.]

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Kyllä, miksi? [Osittain. Esityksen tavoitteiden toteutuminen voisi parantaa moniammatillisesti valmiuksia lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoitoon ja vahvistaisi menetelmäosaamista erityisesti perustason mielenterveyspalveluissa. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin sitä, että resursointi koulutukseen olisi riittävää, pitkäjänteisesti suunniteltavissa olevaa, oikein kohdennettua ja kohtuullisin kustannuksin toteutettavissa. On myös huomioitava, että terapiatakuun tarkoittamien menetelmien soveltaminen edellyttää lapsen ja perheen huolellista arviointia, eivätkä määrämittaiset menetelmät sovellu kaikkien lasten ja nuorten hoitoon. Menetelmien koulutus ei saa kaventaa yksilöllisen hoidon tarpeen arviointia ja hoidon toteutusta tarpeenmukaisena kunkin lapsen ja perheen kohdalla.]

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

Kyllä, miksi? [Esityksen tavoitteiden toteutuminen voisi parantaa erityisesti palvelujärjestelmän perustason valmiuksia vastata lievien ja keskivaikeiden häiriöiden hoidon tarpeisiin varhaisessa vaiheessa. Tämä edellyttäisi kuitenkin esitykseen liittyvien ongelmakohtien ratkaisemista.]

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeutisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Ei, miksi? [Ensimmäisen portaan integroituminen nykyiseen psykoterapeuttikoulutukseen jää esityksessä epäselväksi. Toteutuakseen aito kaksiportaisuus edellyttäisi sitä, että ensimmäinen porras tuottaisi yhtenäisen, psykoterapeuttisia valmiuksia tarjoavan koulutuksen eikä olisi päällekkäinen n.s. toisen portaan kanssa. Psykoterapeuttikoulutus on prosessikoulutus. On osioita, jotka ovat yhteisiä kaikille psykoterapiasuuntauksille, mutta osittain viitekehykset lähtevät eriytymään varsin varhaisessa koulutuksen vaiheessa teoreettisen viitekehyksen, psykoterapian kohderyhmän ja kehitystason (lapset/nuoret/aikuiset) ja toteutustavan (perheterapia, yksilöterapia, ryhmäterapia) mukaisesti. Erityisesti lasten terapeutisessa hoidossa on varmistettava kehityksellinen, perhesysteeminen ja verkostotyöskentelyn perusosaaminen, jota tulisi riittävässä laajuudessa sisällyttää jo ensimmäisen portaan koulutukseen silloin kun hoitoa ja tukea toteutetaan lapsille ja perheille.]

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Kyllä, miksi? [Erityisesti hoidollista osaamista perustason palveluissa on tarpeen edelleen vahvistaa. Huolellinen tilanteen arviointi jokaisen lapsen kohdalla on tarpeen ja on tärkeää, että suunniteltava koulutus vahvistaisi sisällöllisesti menetelmäkoulutusta laajempaa osaamista, joka lasten kohdalla aina tarkoittaa myös kehitysvaiheen ja perhekontekstin huomioon ottamista.]

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Ei vaikuta realistiselta, että näin suuria määriä koulutettavia voitaisiin kouluttaa yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyölläkään laadullisesti riittävällä tavalla ilman huomattavaa resursointia kouluttajien koulutukseen, koulutuksen kohdentamisen ja toteutuksen pitkäjänteistä suunnittelua ja riittävän pitkää siirtymäaikaa. Joihinkin menetelmiin koulutusta voi antaa vain sertifioitu kouluttaja. On huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelee jo tällä hetkellä kokeneita ja koulutettuja ammattilaisia, joille ei ole tarpeen järjestää heidän osaamisensa kanssa päällekkäistä koulutusta. Hoitovastuu koulutuspotilaista tulisi olemaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa tarjoavalla organisaatiolla. On myös huomioitava, että erityisesti lasten hoidossa toteutettavat määrämittaiset hoitomenetelmät eivät ole irrallaan muusta hoidosta vaan sisältyvät useinkin laajempaan hoitokokonaisuuteen, jossa on otettava huomioon työskentely vanhempien ja muun perhesysteemin kanssa sekä koulutettavan liittyminen lapsen hoitokokonaisuudesta vastaavan moniammatillisen työryhmän jäseneksi.

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

Ei, miksi? [Lakisääteisen rahoituksen osoittaminen koulutukselle on erittäin kannatettava tavoite. Rahoitusmalli on hallinnollisesti raskas ja siten itsessään lisäkustannuksia tuottava. Koulutuksen toteuttaminen yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyönä on joka tapauksessa edellytys järkevälle toteutukselle, jossa voidaan huomioida sekä tutkimustietoon pohjautuva pedagogisesti laadukas koulutus että palvelujärjestelmien mahdollisuudet asiakas- ja potilastyön käytännön harjoittelun toteutukseen ja koordinaatioon.]

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

Rahoituksen on tärkeää olla pitkällä tähtäimellä suunniteltavissa ja ennustettavissa olevaa. Mikäli koulutus tulisi sisällyttämään erikoislääkärikoulutukseen, on otettava huomioon, että erikoislääkärin pätevyyteen johtavan koulutuksen kesto on vähintään viisi vuotta. Koulutettavien on jo koulutuspaikkaa hakiessaan ja vastaanottaessaan tärkeää tietää, että kuvatus kaltainen koulutuskokonaisuus on mahdollista suorittaa koulutuksen aikana eikä koulutuksen toteutus esty tai pitkity esim. säästösyistä.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

Koulutukseen tulitaisiin hakeutumaan monista ammateista, monentyyppisillä kokemuspohjilla sekä monen tasoisilla tiedollisilla ja taidollisilla valmiuksilla, joten ensimmäisen portaan koulutuksen toteutus yhtenäisen osaamisen tarjoavaksi on varsin haasteellista. Lisäksi jo edellä mainittu varsinaisen psykoterapeuttikoulutuksen prosessimuotoisuus ja lasten ja perheiden hoitoon liittyvä erityinen kehitykseen, perhesysteemiin ja verkostotyöskentelyyn liittyvän osaamisen välttämättömyys voivat tehdä mahdottomaksi kaikkiin esitettyihin tavoitteisiin vastaamisen tämän lakiesityksen puitteissa. Ongelmallista on myös määrittää, mihin tehtäviin erikoispätevyys antaisi kelpoisuuden. Sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä toimii jo nyt kokeneita ammattilaisia, jotka ovat saaneet koulutuksia erilaisiin näyttöön pohjautuviin menetelmiin, joten heidän asemansa tulee myös huomioida. LVV:n tähän lausuntopyyntöön antamaan lausuntoon viitaten erikoispätevyyden rekisteröinti synnyttäisi tarvetta muuttaa myös muuta lainsäädäntöä.

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Mikäli erikoispätevyyden mahdollistava koulutuskokonaisuus tulee toteutumaan, on tärkeää, että pätevyyteen johtava koulutus sisältyy lastenpsykiatrian erikoislääkärin koulutukseen ja siihen varataan riittävästi kouluttaja- ja työnohjausresurssia sekä koulutettavan ja kouluttajien työaikaan kliinisen harjoittelun toteutumiseksi. Kannatettavaa on myös, että lapsiperheiden kanssa työskenteleville työntekijöille olisi monialaisesti saatavilla perhesysteemistä ja kehityksellistä ymmärrystä ja lasten kohtaamisen ja haastattelun taitoja lisäävä koulutuskokonaisuus.

Ilona Luoma
Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ry